

Οὕτως, ἡ σπυδὴ τῶν γνώσεων τῶν τῷ λόγῳ ἐρειδομένων, καὶ αἱ πρόοδοι τῆς ἀληθινῆς Ἀστρονομίας δισκόρπιταν τὰς ἀτόπας προλήψεις, καὶ ἀπεκατέστησαν πάλιν τὸ λογικόν μας εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα. Ἡ ὠφέλεια αὐτῆς τῆς ἐπισήμης δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τῆτο· ἀλλὰ συνεισφέρει κατὰ πολλὰς τρόπους καὶ εἰς τὸ κοινὸν καλὸν τῶν ἀνθρώπων.

Ἄρκετὰ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Κοσμογραφία, καὶ ἡ Γεωγραφία χρειάζονται ἀναγκαίως τὴν Ἀστρονομίαν. Αἱ παρατηρήσεις τῆ ὕψους τῆ πόλεως ἔδειξαν εἰς τὰς ἀνθρώπους, ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρικὴ· αἱ ἐκλείψεις τῆς Σελήνης ἐχρησίμευσαν εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ τὰ μήκη τῶν διαφόρων τόπων τῆς γῆς, ἢ τὰ ἀμοιβαῖα των ἀποσήματα ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν εἰς τὸ δυτικόν· ἡμεῖς δὲν ἠθέλαμεν ἱξεύρη, ἔλεγεν ὁ Ἰππαρχος (κατὰ τὸν Στράβωνα) ἂν ἡ Ἀλεξάνδρεια εἶναι εἰς τὸ βόρειον, ἢ εἰς τὸ νότιον τῆς Βαβυλῶνος, χωρὶς τῆς παρατηρήσεως τῶν κλιμάτων· καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἱξεύρωμεν, ἂν ἓνας τόπος εἶναι εἰς τὸ ἀνατολικόν, ἢ εἰς τὸ δυτικὸν ἐνὸς ἄλλου, χωρὶς τῆς παρατηρήσεως τῶν ἐκλείψεων· ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν Κοράνι ὅτι, οἱ ὁδοιπόροι ὠδεύον τὰς ἐρήμους τῆς Ἀραβίας παρατηροῦντες τὰ ἄστρα· „Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὰς ἀστέρας, διὰ νὰ μᾶς εἶναι ὁδηγοὶ εἰς τὸ σκότος, τόσον ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ὅσον καὶ ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν.” Τῆτο συμφωνεῖ μὲ ἐκεῖνο, ὅπῃ ἀναφέρει ὁ Σικελὸς Διόδωρος διὰ τὰς παλαιὰς περιηγητάς.

Ἡ εὕρεσις τῶν δορυφόρων τῆ Διός, ἔδωκε μίαν μεγαλητέραν τελειότητα εἰς τὰς γεωγραφικὰς καὶ ναυτι-

πὸς Πίνακάς μας, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελαν ἠμπορέσῃ
 νὰ τὴν ἐπιτύχῃν διὰ δέκα χιλιάδων ἐνιαυτῶν πλῆ,
 καὶ περιηγήσεων· καὶ ὅταν ἡ θεωρία των γνωσθῇ ἀκό-
 μι καλλίτερα, ἡμέτερος τῶν μηκῶν θέλει εἶναι ἀκρι-
 βεστέρα, καὶ εὐκολωτέρα.

Ἡ ἕκτασις τῆς μεσογείας θαλάσσης ἠγνοεῖτο
 σχεδὸν εἰς τὰς 1600· τῶρα τὴν γνωρίζουσαν τόσον ἀκρι-
 βῶς, ὅσον καὶ τὴν τῆς Γαλλίας. Εἰς τὸ βιβλίον τῆ
 Γέμμα Φρισίε (περὶ διαίρέσεως γῆς 1530), εὐρίσκον-
 ται 53 μοῖραι διαφορᾶς τῆ μήκους ἀπὸ τὸ Κάϊρον, ἕως
 εἰς τὸ Τόλεδον ἀντὶ 35, ὅπῃ εἶναι τῶ ὄντι· καὶ
 τὰ ἄλλα διαστήματα ἐκτείνονται εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον
 ἀναλόγως· εἰς τὰς 1787 μεταξὺ τῆ ἐσχάτης μέρας
 τῆς μαύρης θαλάσσης, καὶ τῆς κασπίας θαλάσσης μᾶς
 ἐλάνθανον ἀκόμι 3, ἢ 4 μοῖραι· καὶ πρὸ τῆ 1769 ἦσαν
 εἰς ἀπάτην ἡμισείας μοῖρας διὰ τὸ μήκος μεταξὺ Γα-
 θείρων, καὶ ἠρακλείων σιλῶν.

Εἰς τὴν Ἀστρονομίαν πρέπει νὰ ἀποδίδωνται αἱ
 πρῶται θαλασσοπορίαι τῶν Φοινίκων, καὶ αἱ πρῶται
 πρόοδοι τῆς ἀνθρωπίνης δεξιότητος, καὶ τῆς ἐμπορίας·
 ὡσαύτως καὶ ἡ εὐρεσις τῆ νέου κόσμου. Ὁ Κολόμβος
 εἶχε μίαν γνώσιν ἀκριβῆ τῆς Σφαιρας, ἴσως καλλιτέ-
 ραν ἀπὸ τὴν κάθε ἄλλη συγχρόνουτα, ἐπειδὴ αὐτὴ
 τὸν ἔκαμε νὰ βεβαιωθῇ, καὶ τῶ ἐνέπνευσε τὸ θάρρος,
 μὲ τὸ ὁποῖον διεύθυνε τὸν δρόμοντα πρὸς τὸ δυτικόν,
 ὄντας πληροφορημένος, ὅτι θέλει φθάσει πάλιν ἀ-
 πὸ τὸ ἀνατολικόν εἰς τὴν ἠπειρον τῆς Ἀσίας, ἢ θέ-
 λει εὐρεῖ καμμίαν ἄλλην.

Ἄν μένη τῶρα τίποτες ἀκόμι νὰ ἐπιθυμήσωμεν

διὰ τὴν τελειοποίησιν, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ναυτικῆς, τῆτο εἶναι νὰ εὐρίσκωμεν εὐκόλα τὰ μήκη εἰς τὴν θάλασσαν· ἤμπορῶμεν νὰ τὰ ἰξεύρωμεν, ἂν θέλωμεν, διὰ μέση τῆς Σελήνης (1). καὶ ἂν οἱ θαλασσοπόροι ἐκαταλάβανον τρόπον τινὰ Ἀστρονομίαν, δὲν ἤθελον ἀπατηθῆ ποτὲ μῆτε 20 ὥρας, ἂν ἤθελον συμπεράνῃ τὴν πορείαν, εἰς καιρὸν ὅπῃ ἐνίστη τῶρα ἀπατῶνται εἰς τὰ συμπεράσματά τῶν περισσότερον ἀπὸ 200 ὥρας εἰς τὰ συνειδισμένα ταξιδιά τῶν. Ἡ ἀβεβαιότης, ἐν ἣ εὐρίσκετο ὁ μιλόρδος Ἄνσον διὰ τὴν θέσιν τῆ νησίδος Ἰαν Φερμανδὲ ἐπειδὴ τὸν ἠνάγκασε νὰ μένῃ εἰς τὴν θάλασσαν περισσότερον καιρὸν, παρὰ ὅπῃ ἤθελεν εἶναι ἀναγκαῖον χωρὶς ταύτης, ἐγένεν αἰτία νὰ χαθῶν 80 ἀπὸ τῆς ναύταστος· εἶδον ἀκόμι συμβεβηκότα ὀλεθριώτερα, ἀποτελέσματα τῆς ἀπάτης τῆ συμπεράσματος.

Ἡ ὠφέλεια λοιπὸν τῆς ναυτικῆς διὰ τὸ καλὸν μιᾶς ἐπικρατείας δείχνει τὴν τῆς Ἀστρονομίας. Ὅθεν μοι φαίνεται, ὅτι δύσκολα ἕνας καλὸς πολίτης ἀγνοεῖ τὴν σήμερον τὴν ὠφέλειαν τῆς ναυτικῆς, μάλιστα εἰς τὴν Γαλίαν. Ἡ καλὴ ἐκβασίς τῶν Ἀγγλων εἰς τὸν πόλεμον 1761 ἔδειξεν ἄρκυτὰ, ὅτι ἡ ναυτικὴ μόνη ἀποφασίζει εἰς βασιλεία, διὰ τὴν δυνάμιν τῶν, διὰ τὴν ἐμπορίαν τῶν· ὅτι ἡ εἰρήνη καὶ ὁ πόλεμος ἀπο-

(1) Τὰ ναυτικὰ ὠρολόγια, ὅπῃ ἔγειναν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τὸν Ἄριστον, καὶ εἰς τὴν Γαλίαν ἀπὸ τὸν Βερδέ και τὸν Λεροά, μᾶς δίδου ὡσαύτως παρὰ ἡμισίαν μίλιαν μήκη εἰς τὸ διάστημα δύο μηνῶν πλῆ.

φασίζονται εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅτι τέλος πάντων, καθὼς ἔλεγεν ὁ Μιέρως.

Ἡ τρίαινα τῆ Ποσειδῶνος εἶναι τὸ σημεῖον τῆ κόσμου.

Ὅμοιόν τι σχεδὸν ἔλεγε καὶ ὁ Θεμισοκλῆς, εἰς τὰς Ἀθήνας, ὁ Πομπήϊος εἰς τὴν Ῥώμην (1), ὁ Κρομβέλ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὁ Ῥισσελιαὶ καὶ ὁ Κολβέρτ εἰς τὴν Γαλίαν· φαίνεται μάλις, ὅτι ὁ Ῥισσελιαὶ (πολιτικὴ διαθήκη κεφάλ. Θ'. τμῆμα β.) ἐπρόβλεπε διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἐκεῖνο ὅπερ ἐδοκιμάσαμεν μετὰ τὸ ἔργον, ὅταν ἡ ναυτικὴ μας ἦτον ἀμελημένη.

Ἡ παρῶσα κατάστασις τῶν νόμων, καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις εὐρίσκονται δεμέναι μετὰ τὴν Ἀστρονομίαν ὡς πρὸς τὸ Χρονολόγιον· ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος δι' αὐτὸ καὶ μόνον ἐπαρακινῆσε νὰ σπουδάξεν αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην· ὁ ἅγιος Ὑπόλυτος ἐνασχολήθη εἰς αὐτὴν, καὶ πολλοὶ ἄλλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πολλοὶ Πάπαι· δὲν εἶχον ὅμως τότε ἀστρονόμους, τῶν ὁποίων ἡ ὑπόληψις ἤθελεν ἐμπνεύσει ἄριστον θάρρος. Ὁ ἱεὺς Γρηγόριος ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον εἰς ἕνα καιρὸν, ὅτε αἱ ἐπιστήμαι ἀρχισαν νὰ ξαναγεννῶνται, καὶ ἔλαβε μόνος τὴν τιμὴν αὐτῆ τῆ ἀνακαινισμῶ εἰς τὰς 1582.

(1) Ὁ Πομπήϊος, τῆ ὁποῖα ἡ συμβολὴ εἶναι σύμφωνος μετὰ τὴν τῆ Θεμισοκλέους, νομίζει, ὅτι ἐκεῖνος ὅπερ ἐξουσιάζει τὴν θάλασσαν, εἶναι ἀναγκάσις ὁ δυνατότερος· διὰ τῆτο αὐτὸς ὅπερ δὲν ἤθελε νὰ διοικήσῃ προσωπικῶς τὰς Ἰσπανίας, ἐφρόντισε περισσότερον διὰ τὴν ναυτικὴν ἐτοιμασίαν (Κι-κέρων πρὸς τὸν Ἀττικὸν βιβ. Γ'. ἐπισ. 7.)

Ἡ γεωργικὴ ἐδανείζετο ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἀστρονομίαν τὰς κανόνας της· ὁ Ἰώβ, ὁ Ἡσίοδος, ὁ Βάρρων, ὁ Εὐδοξος, ὁ Ἄρατος, ὁ Οβίδιος, ὁ Πλίνος, ὁ Κολυμέλος, ὁ Μανίλιος, μᾶς δίδεν παραδείγματα τῆς ἠ ἐπιτολῆς, ἢ ἢ δύοσι τῶν πλειάδων, τῆ Ἀρκτῆρος, τῆ Ὠρίωνος, τῆ Σειρίε ἦτον σημεῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον τῶν διαφόρων ἔργων τῆ ἀγροῦ. Ἡ ἐπιτολὴ τῆ Σειρίε ἐμήνυεν εἰς τὰς Ἑλληνας τὸ θέρους, εἰς τὰς Αἰγυπτίους τὴν πλημμύραν τῆ Νεῖλου· ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ἀναφέρῃ πολλά ἄλλα παραδείγματα· τὸ Χρονολόγιον τῶρα ἀναπληρῶνει ὅλα αὐτά. Ὁ Γεβελίνος ἐπεχείρησε νὰ δεῖξῃ εἰς ἓνα πολλὰ σοφὸν σύγγραμμα, ὅτι ἔλη ἢ παλαιὰ Ἀστρονομία ἀναφέρεται εἰς τὴν γεωργικὴν (Ἀνατολικαὶ ἀλληγορίαι 1773).

Ἀπὸ μίαν ἐκλειψιν τῆς Σελήνης ἐγνώρισαν, ὅτι εἶναι ἀπάτη εἰς τὸν χρόνον τῆ σωτηρίας ἔτους, ὡς πρὸς τὴν γέννησιν τῆ Χριστοῦ. Ἰξεύρομεν ὅτι ὁ Ἡρώδης ἦτον βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας· Ἰξεύρομεν ὁμως ἀπὸ τὸν Ἰώσηπον (Ἀρχαιο. Ἰεδ. ΙΖ. 6) ὅτι ἔγεινε μία ἐκλειψις σελήνης ἀμέσως πρὸ τῆ θανάτου τῆ Ἡρώδα. Εὐρίσκειται αὐτὴ ἢ ἐκλειψις εἰς τὴν νύκτα τῆς 12 εἰς τὴν 13 Μαρτίου τῆ τετάρτη ἐνιαυτῆ πρὸ τῆ σωτηρίας ἔτους· ὡς αὐτὸ τὸ ἔτος πρέπει νὰ ἀναποδιοδῆ τρεῖς ἐνιαυτὰς τελάχισον.

Μὲ τὰς ἐκλείψεις τῆ Ἡλίου ὁ Κοσμάδος διώρισε εἰς τὰς 603 πρὸ Χριστοῦ τὸ τέλος τῆ πολέμου μεταξὺ τῶν Λυδῶν καὶ τῶν Μήδων καὶ εἰς τὰς 478 τὴν ἐκστρατείαν τῆ Ξέρξης κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ἔθετον κοι-

νῶς εἰς τὰς 480 (Κοσάρδης Ἱστορία Ἀστρονομίας)· τῆτο ἐ-
 νώνει τὸν Ἡρόδοτον μὲ τὸν Ξενοφῶντα διὰ τὴν ἄλω-
 σιν τῆς Μηδίας ἀπὸ τὸν Κύρον. Οὐ Βαρτελεμῆς ἐ-
 μεταχειρίσθη καὶ αὐτὸς τὰς ἐκλείψεις, ὅπῃ ἐγὼ τῷ
 ἔδωκα διὰ τὴν διορίσθαι τὸν χρόνον τῆ ταξιδίᾳ τῆ Πλά-
 τῶνος εἰς τὴν Σικελίαν (ταξείδι τῆ νέῃ Ἀναχάροιδος
 εἰς τὴν Ἑλλάδα τ. Β'. σ. 614 τ. Γ'. σ. 591).

Ἀπὸ τὴν Ἀστρονομίαν ἀκόμι δανειζόμεθα τὴν διαί-
 ρεσιν τῆ χρόνε εἰς χρήσιν ἐν τῷ κοινῷ βίῳ, καὶ τὴν
 τέχνην τῆ νὰ ρυθμίζωμεν τὰ ὥρολόγια τὰ μικρὰ, καὶ
 τὰ μεγάλα· ἡμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ἡ τάξις, καὶ
 τὸ πλῆθος τῶν ὑποθέσεων μας, τῶν καθηκόντων μας,
 τῶν διατριβῶν μας, ἡ ἀρέσκεια εἰς τὸ ἀκριβές, ἡ συ-
 νήθειά μας τέλος πάντων μᾶς ἔκαμεν τῆτον τὸν τρό-
 πον τῆς μετρήσεως τῆ χρόνε σχεδὸν ἀπαραίτητον, καὶ
 τὴν ἔβαλον εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν χρειῶν τῆς ζωῆς μας.

Ἄν δι' ἐλλείψιν μικρῶν καὶ μεγάλων ὥρολογίων δια-
 γράφωμεν μεσημβρινὰς γραμμὰς (ἄρθρον 155), καὶ ὠ-
 ροσκόπια ἡλιακὰ, τῆτο εἶναι μία κοινὴ ὠφέλεια ἐκ τῆς
 Ἀστρονομίας· ἐπειδὴ ἡ γνωμονικὴ εἶναι μόνον μία χρῆ-
 σις τῆς Σφαιρικῆς τριγωνομετρίας, καὶ τῆς Ἀστρονομίας.

Ἡ μετεωρολογία, δηλαδὴ ἡ γνῶσις τῶν μεταβο-
 λῶν τῆ ἀέρος, τῶν ἀνέμων, τῶν βροχῶν, τῆς ξη-
 ρασίας, τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιρας, ὅπῃ δείχ-
 νονται ἀπὸ τὸ θερμόμετρον καὶ τὸ βαρόμετρον, ἔχει
 βέβαια μίαν ἄμεσον ἀναφορὰν, καὶ πολλὰ ἐσιώδη πρὸς
 τὴν ὑγείαν τῆ ἀνθρωπίνου σώματος. Εἶναι πολλὰ πι-
 θανόν, ὅτι ἡ Ἀστρονομία ἡμποροῦσε νὰ προξενήσῃ μίαν
 ἐπίσημον ὠφέλειαν, ἂν ἡθέλον φθάσῃ, παρατηρεῖν-

τες, να εὖρον τὰς φυσικὰς ἐπιρροὰς τῆ ἡλίου, καὶ τῆς
σελήνης εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ τὰς μεταβολὰς ὅπῃ
ἀπὸ αὐτὰς προκύπτει. Ὁ Τοάλδος ἤδη ἐνόμισεν ὅτι
ἐγνώριζε τὴν ἐπιρροὴν τῆς δεκαοκταετῆς περιόδου εἰς
τὰς θερμὰς καὶ ψυχρὰς ἐνιαυτὰς, ξηρὰς καὶ ὑγρὰς· καὶ αἱ
ἐλακτικαὶ δυνάμεις, ὅπῃ ὑψώνουν δύο φοραῖς τὴν ἡμέ-
ραν τὰ νερά τῆ Ὠκεανῆ, ἤμπορῶν να ἐπιρρέουν πολὺ
εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἡυχάμιν, οἱ
Ἴατροὶ να συμβουλεύονται τελάχιστον τὴν πείραν ὡς
πρὸς τῆτο, καὶ να ἐξετάζουν, ἂν αἱ κρίσεις καὶ οἱ παρο-
ξυσμοὶ τῶν νόσων ἔχουν κάμμίαν σχέσηιν πρὸς τὰς θέ-
σεις τῆς σελήνης, πρὸς τὸν ἰσημερινὸν, συζυγίας, καὶ
ἀψίδας· πολλοὶ ἐπιτήδειοι Ἴατροὶ μοὶ ἐφάνησαν ὅτι
ἐνόμιζον τῆτο· καὶ διὰ να τὰς ὑποχρεώσω να ἐναχο-
ληθῶν εἰς τῆτο, ἐξέδωκα ἑτη τινὰ εἰς τὴν ἐφημερίδα
τῆς ἰατρικῆς, τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀστρονομικῶν περι-
στάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἔπρεπε να προσέχουν. Ἴδὲ
τὸν Ὀφμάν, τὸν Μιδ, τὴν λέξιν, κρίσεις εἰς τὴν
Ἐγκυκλοπαιδείαν, τὴν διατριβὴν τῆ Ρετζί, Ἀμιένε
1780. τὰ ὑπομνήματα περὶ τῆς μετεωρολογίας ἀπὸ
τὸν Κόττ 1788, 2 τομ. εἰς 4^ο.

Λέγει ὁμως ὁ Φοντενέλλ., Καὶ ἂν ἡ Ἀστρονομία
ἤδεν ἤθελεν εἶναι τόσον ἀπολύτως ἀναγκαία (καθὼς
εἶναι εἰς τὴν Γεωγραφίαν), εἰς τὴν Ναυτικὴν, καὶ εἰς
τὴν θεῖαν λατρείαν, ἤθελεν εἶναι ἀπείρως ἀξία τῆς
περιεργείας καὶ πνεύματος διὰ τὸ μέγαλον, καὶ
θαυμασὸν θεάμα ὅπῃ τοῖς παρακαίνει. Ὑπάρχουν
εἰς μεταλλεῖα τινὰ πολλὰ βαθεῖα δυσυχεῖς, οἵτι-
νες γεννῶνται ἐκεῖ, καὶ θέλουν ἀποθάνει ἐκεῖ, χωρ

ἄριστ' ἂν ἴδῃν ποτὲ τὸν ἥλιον. Τέτοια παρ' ὀλίγον
 εἶναι ἢ κατὰστασις ἐκείνων, ὅπῃ ἀγνοῦν τὴν φύσιν,
 τὴν τάξιν, τὸν δρόμον αὐτῶν τῶν μεγάλων Σφαι-
 ρῶν, ὅπῃ κυλίονται ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν, εἰς τὰς
 ὁποίας τὰ μέγιστα κάλλι τῆ ἕρανθ εἶναι ἀγνοῦσα, καὶ
 οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι ἄρκετὰ φωτισμένοι διὰ τὰ χαί-
 ρωνται τὸ πᾶν. Οἱ κόποι τῶν Ἀστρονόμων μᾶς δίδου
 ὄμματα, καὶ μᾶς ξεσκεπάζου τὴν ὑπερμεγέθη μεγα-
 λοπρέπειαν αὐτῆ τῆ κόσμου, σχεδὸν μόνου κατοικημέ-
 νου ἀπὸ τυφλῆς. (Πληθ. κόσμων.)

Αὐτὰ τὰ διάφορα κέρδη, ὅπῃ ἔχει ἡ Ἀστρονομία,
 τὴν ἐκατάστασαν περιπέδασον εἰς ὅλης τῆς καιρῆς, καὶ
 εἰς κάθε λαὸν τῆς γῆς. Οἱ Ἰώσηπος εἰς τὰς Ἰουδαϊ-
 κάς ἀρχαιότητάς τε ἀναβιβάζου, ἕως εἰς τὸν Ἀδὰμ τὴν
 κλίσειν τὴν εἰς Ἀστρονομίαν, καὶ τὰς πρώτας ἐφευρέτεις,
 ὅπῃ ἔκαμεν εἰς αὐτήν. Μᾶς λέγου, ὅτι οἱ ἀπόγο-
 νοὶ τῆ Σὴθ εἶχον κάμη εἰς αὐτήν μεγάλας προσόδους,
 καὶ ὅτι, θέλοντες τὰ διατηρήσαν τὴν μνήμην τῆτων,
 εἶχον γλύψῃ ἐπάνω εἰς πέτρας, καὶ κεραμίδας τὰ Ἀ-
 στρονομικὰ παρατηρήματα. Οἱ Ἰώσηπος ἀποδίδου εἰς
 τὸν Ἀβραὰμ τὰς πρώτας γνώσεις τῶν Αἰγυπτίων.
 Βλέπομεν εἰς τὴν Γραφήν πολλὰς περικοπάς, ὅπου
 γίνεται λόγου διὰ τὴν Ἀστρονομίαν. Ἡμπορεῖς
 νὰ ἐνώσης τὰς λαμπράς Πληϊάδας, ἢ ἡμ-
 πορεῖς νὰ διασκορπίσης τὸν γύρου τῆ Ἄρκ-
 τέρου, μήπως παράγου τὸν Ἑωσφόρου, εἰς
 τὸν καιρόν τε, καὶ ἡμπορεῖς νὰ κάμης τὸν
 Ἑσπερον νὰ ἀνατέλλῃ ἐπάνω εἰς τὰς ἕβες
 τῆς γῆς (Ἰώβ. 38. 31.) Ἀποδίδου καὶ εἰς τὴν Μωϋ-

σὴν ὁμοίας γνώσεις· ὁ ἅγιος Στέφανος λέγει τὸ ἄλ-
χισον δι' αὐτὸν εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅτι
ἦτον διδαγμένος καὶ θεοσοφίαν τῶν Αἴ-
γυπτίων· τὸ ὅποιον πρέπει νὰ νοηθῇ διὰ τὴν γνῶ-
σιν τῶν ἄσρων, ἡ ὁποία εἶχε κατασῆσει τῆς Αἰγυπ-
τίαις τόσον περιφήμης.

Ὁ Σοφὸς ἀντιφάσκει μὲ λόγον εἰς ἐκείνας, ὅπῃ
διὰ τῆς θαυμασμῆς τῶν ἄσρων ἐπαρακινήθησαν νὰ τὰ
θεοποιήσῃν· ὁμῶς μακρὰν ἀπὸ τῆς νὰ καταδικάζῃ τὴν
στυγνὴν αὐτῶν, τῆς συμβουλεύει μᾶλλον νὰ θεωρῶν
ἐν τέτοις τὴν μεγαλειότητα τοῦ Δημιουργοῦ. Ἄν
εὐφραινόμενοι ἀπὸ τὴν θέαν αὐτῶν, τὰ
ἐνόμιζαν θεοὺς, ἄς ἰξεύρην δικαιότερον,
πόσον ὠραιότερος ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ὁ Κτί-
στης αὐτῶν· διότι ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς μορ-
φῆς αὐτῶν καὶ τῆς κτίσεως, ἢμπορεῖ νὰ
γνωρισθῇ ὁ Κτίστης αὐτῶν (Σοφ. κ. 13 (α)). Ὁ
Δαβὶδ εὗρισκε καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἄσρα τὸ μέσον διὰ τῆ
ὁποία ὑψώνετο εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἔρανοι
διηγῶνται δόξαν Θεοῦ... ὄψομαι τὰς οὐρα-
νὰς ἔργα τῶν δακτύλων σου, σελήνην, καὶ
ἄστρας ἃ Σὺ ἐθεμελίωσας. Βλέπομεν ὅτι
ὁ Δερχάμ ἐνομάζει Ἀστρονομικὴν Θεολογίαν
ἓνα σύγγραμμα, ὅπε παρασαίνει, ὅσον ἢμπορῶν νὰ
παρασαθῶν, τὰς παραδόξους, καὶ μεγάλας ἐφευρέσεις

(α) Ὡν εἰ μὲν τῆ καλλονῇ τερπόμενοι ταῦτα θεοὺς ὑπελάμβρα-
νον, γνάτωσαν πόσῃ τέταν ὁ Δεσπότης εἰς βελτίων...
... Ἐκ γὰρ μεγάλης καλλονῆς καὶ κτισμάτων, ἀναλόγως
ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται. Σοφ. Σολ. Κεφ. 13.

ὅπῃ ἔγειναν εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, ὡς ἄλλαι τόσαι δεί-
ξεις τῆς ὑπάρξεως τῆ Θεῶ. Ἴδὲ, τί ἐφρονῆσε δι' αὐ-
τὸ ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τῆ Η'. β. βλίου τῆς φυσικῆς τε.

Ἐκεῖνοι ἐπὶ ἀγαπῶν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν παλαιῶν
Ἱστορικῶν, ἢ Ποιητῶν, ἔχον χρείαν προηγουμένως τῆς
εἰδήσεως τῆς Ἀστρονομίας· διότι εὐρίσκεται εἰς κάθε
σελίδα τῶν παλαιῶν, εἴτε διὰ τὰ σημειώσων τὸν και-
ρὸν τῆς ἀρότεως, ἢ τῆ σπαρμῆ (1), εἴτε διὰ τὰς ἐορ-
τάς, ἢ τελετάς τῆς θρησκείας. Ἀφ' ἧ ἐδείχθη,
ὅτι ὅλη ἡ μυθολογία τῆς ἀρχαιότητος ἀνάγεται εἰς
σύμβολα, ἢ εἰς ἀλληγορίας ἀστρονομικὰς, ἢ φυσι-
κὰς (2), εἶναι ἐναργῆς ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὸν
ὕρανόν, διὰ τὰ ἡμπορῶμεν νὰ τὰ καταλαμβάνωμεν.
Οἱ Ποιηταὶ ὅπῃ ἔκαμαν περίφημον τὴν Ἑλλάδα, ἢ
τὴν Ἰταλίαν, ἢ τῶν ὁποίων τὰ πονήματα ἔχον τώ-
ρα μίαν βεβλίαν ἀθανασίαν, ἠγάπησαν ὅλοι καὶ
ἐγνώρισαν τὴν Ἀστρονομίαν, μάλιστα ἐνιοὶ τὴν ἐμετα-
χειρίσθησαν τόσον συχνὰ, ὥστε δὲν ἡμπορεῖ τις νὰ

(1) Πληιάδων ἀτλαγενείων ἐπιτελλομενάων

"Ἀρχεῶ ἀμήτη, ἀρότοιο δὲ δυσσομενάων.

(2) Ἴδὲ τὸν Δακπὶ (Dupuis) περὶ γενέσεως τῶν
θρησκείων, ἢ περὶ τῆς γενικῆς θρησκείας, ἢ
τὸ ὑπόμνημά τε περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Μύθων, 1781. Βλέ-
πομεν αὐτῷ, ὅτι οἱ δώδεκα ἄθλοι τῆ Ἡρακλῆος ἐχαλ-
κεύθησαν ἀπάνω εἰς τὰ δώδεκα ζῴδια τῆ ζαδιακῆ κύκλου,
καθὼς ἢ αἱ τύχαι τῆ Βάκχου· οἱ μύθοι τῆ Πλάτωνος ἐ-
πάνω εἰς τὸν ἀστρονομικόν τῆ Ὀυιῆος, οἱ τῆς Περσεφόνης ἐ-
πάνω εἰς τὸν ἀστρονομικόν τῆ Στιφάνου, οἱ τῆ Φαίδοντος ἐ-
πάνω εἰς τὸν Ἡνίοχον, ἢ τ.

καταλάβῃ τὰ πονήματά των, χωρὶς τὴν βοήθειαν αὐ-
 τῆς τῆς ἐπισήμης. Οἱ ὑπομνηματισαὶ δὲν ἐπεξεργά-
 σθησαν ἰδιαιτέρως αὐτὸ τὸ μέρος, καὶ ἐγὼ ἔλαβον εὐ-
 καιρίαν νὰ σημειώσω, ὅτι εἶναι πολλὰ ἀκόμι ὅπῃ χρει-
 ἀζονται νὰ ὑπομνηματισθῶν· ἤμπορεῖ τινὰς νὰ τὸ ἰδῆ
 ἀκόμι, καὶ ἀπὸ τὰ διάφορα σημειώματα, ὅπῃ ἔδωκα
 εἰς τὸν ΔΙΔΑΧΑ διὰ τὴν μετάφρασίν τε τῶν Γεωργι-
 κῶν, εἰς τὸν Λαβοννετερῆν, διὰ τὴν ἔκδοσίν του τῶν
 Συγγραφέων, ὅπῃ ἔγραψαν ἀγροτικά, καὶ εἰς τὸν
 Ποενσινέτ διὰ τὴν μετάφρασίν τε τῆ Πλινίου. Ἀπὸ τῆς
 Ἑλληνικῆς, ἐκεῖνοι ὅπῃ ὠμίλησαν περὶ Ἀστρονομίας, εἶναι
 ὁ Ὅμηρος, ὁ Ἡσίοδος· καὶ ὁ Ἄρατος· ἀπὸ δὲ τῆς Λα-
 τίνικς, ὁ Ληκρέτιος, ὁ Βιργίλιος, ὁ Ὄράτιος, ὁ Ὀ-
 βίδιος, ὁ Μανίλιος, ὁ Ληκανός, καὶ ὁ Κλαυδιανός· εἰς
 πολλὰ μέρη τῶν πονημάτων των, φαίνονται πλήρεις
 θαυμασμῶ τῆς Ἀστρονομίας. Ὁ Ὄβίδιος λέγει, ὅτι
 θέλει νὰ πετάξῃ πρὸς τὰ Ἄστρα.

... . Ἐπιθυμῶ νὰ περάσω διὰ τῶν ὑψηλῶν
 Ἄσρων· ἐπιθυμῶ, ἀφίνωντας τὴν γῆν, καὶ τὴν εὐτελεῆ
 κατοικίαν

Νὰ ὀχῶμαι ἐπάνω εἰς τὸ σύνεφον, καὶ νὰ καθίσω εἰς τῆς
 ὤμης, τῆ δυνατῆ Ἀτλαντος.

Μεταμ. ΙΕ'. 147.

Ὁ Ὄράτιος μᾶς διηγεῖται διὰ τὰ ἀντικείμενα, τὰ
 περιέργα, καὶ περισπέδασα, διὰ τὰ ὅποια ἐζήλευε τὸν
 φίλον τε.

Ποταὶ αἰτίαι καταδαμάσαν τὴν θάλασσαν, τὶ κάμνει
 εὐκκρατον τὸν ἐνιαυτόν;

Οἱ Ἀσέρες περιφέρονται, ἢ πλανῶνται αὐτομάτως, ἢ
κατὰ προσαγῆν;

Τὶ κρύπτει ἢ τὶ ἐμφανίζει τὴν Σελήνην;

Ὁ Βιργίλιος φαίνεται ὅτι ἤθελε νὰ ἀφήσῃ κἀκεῖ
ἄλλην σπαθὴν διὰ νὰ καταγίνηται εἰς τὰ θαύματα τῆς
Ἀστρονομίας.

Ἐμένα ἄς δέχωνται πρῶτον αἱ Φίλταται Μῦσαι,

Τῶν ὁποίων εἶμαι θύτης, ἐκπλαγεῖς ἀπὸ ἓνα σφοδρό-
τατον ἔρωτα,

Καὶ ἄς μὲ διδάξῃν τὰς ὁδὸς τῆ ἕρανῦ, ἢ τὰ ἄσρα

Τὰς διαφορὰς ἐκλείψεις τῆ ἡλίου, ἢ τὰς δρόμους τῆς
σελήνης

Πόθεν γίνεται ὁ σεισμὸς τῆς γῆς· ἀπὸ ποίαν δύναμιν αἱ
βαθεῖαι θάλασσαί φασκῶνεν;

Καὶ χαλνῶν τὰ κλειθρα, ἢ πάλιν καταβαίνεν εἰς τὸν
τόποντες;

Διὰ τὶ βιάζεται τόσοσ ὁ χειμερινὸς ἥλιος νὰ βυθίζηται
εἰς τὸν ὠκεανόν· ἢ ποία βραδύτης ἐμποδίζει τὰς βρα-
δείας νύκτας;

Μακάριος ὁποῖος ἠμπόρεσε νὰ γνωρίσῃ τὰς αἰτίας τῶν
ὄντων. Γεωρ. Β'. 475.

Ὁ Ὀβίδιος κάμνει ἓνα ἐγκώμιον τόσοσ πομπῶ-
δες τῶν πρώτων ἐφευρετῶν τῆς Ἀστρονομίας, ὅπῃ δὲν
ἤμπορῶ νὰ μὴ προδῆσω ἐδῶ ἓνα μέρος αὐτῆ.

Μακάριαι αἱ ψυχαὶ, ὅπῃ ἐφρόντισαν νὰ γνωρίσῃν πρῶ-
τον αὐτὰ,

Καὶ νὰ ἀναβῶν εἰς τὰ ἑράνια δώματα·

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν .   ΧΧΧΠΙ

Φαίνεται, ὅτι αὐτοὶ ὑψώθησαν ὑπὲρ τὰς ἀνθρωπίνους κακίας
καὶ κατοικίας.

Μήτε ἢ Ἀφροδίτη, μήτε ὁ οἶνος ἐκαταδάμασε τὰς ὑ-
ψηλόφρονας καρδίας,

ἢ ἡ ἐναχόλησις εἰς τὰ πολιτικὰ, ἢ πολεμικά.

Μήτε ἡ κήφη φιλοδοξία, μήτε ἡ πείνα πολλῆ πλῆθει τὴς
ἐπαρακίνησης

Ἐφερον κοντὰ εἰς τὰ ὄμματά μας τὰ μακρυνὰ ἄστρα,

Καὶ ὑπέταξαν τὸν αἰθέρα εἰς τὸ πνεῦμάτων

Οὕτως ἀναβαίνει τινὰς εἰς τὸν ἕρανόν. Ἡμερολ. Α'. 297.

Ὁ Πλίνιος προσφέρει καὶ αὐτὸς ἓνα εὐμορφὸν ἐγ-
κώμιον εἰς τὴς Ἀστρονομίας ὅταν λέγη. Εὐγε διὰ
τὴν μεγαλόνοιάνας· εἶδος ἐξηγηταὶ τῆ
ἕρανῆ, καὶ τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως
ἐπιδεκτικαί, ἐφευρεταὶ ἐπιχειρήματος,
μὲ τὸ ὁποῖον ἐνικήσατε θεὸς καὶ ἀν-
θρώπους.

Ἡ γνῶσις τῶν ἄσρων ἐσάθη συχνὰ εἰς τὰ συγ-
γράμματα τῶν παλαιῶν ποιητῶν, μία πηγὴ, ἀπὸ
τὴν ὁποῖαν ἀνέβλυσαν πολλὰ κάλλη· σπανίως βλέ-
πομεν εἰς αὐτὴς ἐκείνην τὴν ἄγνοιαν, ὅπῃ κερθεῖ νεω-
τερικὰ τινὰ πονήματα τῆς εὐλισμῆτων, καθὼς εἶναι ἡ
ἄγνοια τῆς Ποιητῆ, ὁ ὁποῖος ὀμιλῶντας διὰ τὴς δύο
πόλους, ὑποθέτει, ὅτι ὁ ἓνας εἶναι ὁ διάπυρος
πόλος, καὶ ὁ ἄλλος ὁ παγωμένος πόλος.
(Ζιαρῆς ἐσεφᾶν σύγγρ. τῆ 1714).

Ὁ Φονταίν ὀμιλεῖ διὰ τὴν Ἀστρονομίαν μὲ ἓνα
πολλὰ εὐγενικὸν τρόπον, ὅταν λέγῃ.

Πότε αἱ ἐννέα ἀδελφαὶ μακρὰν ἀπὸ τὰς αὐλὰς ἢ πόλεις
Θέλῃν ἠμπορέσει ὀλόκληρον γὰρ μὲ ἀπαγορήσαν, ἢ γὰρ
μὲ μάθῃν τῶν ἕρανῶν,

Τὰς διαφόρους κινήσεις τὰς μὴ ἐγνωσμένας εἰς τὰ ὄμ-
ματά μας,

Τὰ ὀνόματα, ἢ τὰς δυνάμεις αὐτῶν τῶν περιπλανω-
μένων Φεγγῶν;

Ἐγύπνιον ἐνὸς κατοίκου τῆς Ἰνδίας.

Οἱ Βολταῖρ εἰς μίαν ἐπιστολὴν, γεγραμμένην εἰς
τὴν 1738, ἐφαίνετο ὅτι ἐμιμῆτο τὴν ἀνευχαριστίαν
τῆ Βιργιλίε, καὶ τῆ Φονταίν, καὶ ὅτι σρέφει ὅλην τὴν
τὴν κλίσειν εἰς τὰς ἐπισήμας· αὐτὸς ἐξέδωκε διὰ τὴν
φυσικὴν τῆ Νεύτωνος ἐν σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον συ-
νδιαφέρεται εἰς τὸ γὰρ διαγείρη τὴν κοινὴν κλίσειν εἰς αὐ-
τήν· ἰδὲ πῶς ὠμιλᾷσε διὰ τὸν συγγραφέα εἰς μίαν
ἐπιστολὴν, εἰς τὴν Μαρκέζαν τῆ Σχατελετίε.

Ὡ τῆ ὑψίσε μουσικοὶ, αἰώνιαί ἐσθαί

Πῆ τὰ πύρασας, σολισμὸς, ἢ τὰ πτεράσας σκέπη

Τῆ θρόνε, ὅπ' ὁ κύριος κάθητ' ἀνάμεσά σας!

? Δὲν ἦσασθε ζηλότυποι Νεύτωνος τῆ μεγάλε;

Ἐπορεῖ τινὰς γὰρ συγκρίνη μὲ αὐτὸ τῆς δύο σί-
χας τῆ Πῶπε διὰ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον.

Ἡ φύσις, ἢ τῆς φύσεως οἱ νόμοι σκότος ἦσαν

Ἐσω Νεύτων, εἶπε Θεὸς, ἢ φῶς εὐθύς τὸ ὅλον.

Ποτὲ δὲν ἐσάθη ἄνθρωπος τόπον ἀξίως αὐτῶν
τῶν ὑψηλῶν ἐγκωμίων, ἢ τόπον ἀξίως ἐπαινεμένος.

Οἱ Φονταίν, εἰς τὸ δοκιμιόν τε περὶ Ἀστρονο-

μίας, ἀκολούθησε τὸ παράδειγμα αὐτῶν τῶν μεγάλων ποιητῶν.

Ἡ ἀδιαφορία περὶ τὸ ὠραιότατον θέαμα τῆς κόσμου ἐφάνη παράξενος εἰς τὰς μεγάλας νόας, ὅπερ ἐσάθησαν εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἐπισημῶν. Ὁ Τάττος εἰσάγει τὸν Ῥινάλδον ποιῶντα θεωρίας ἀξίας νὰ ἀναφερθῆν, διὰ διδασκαλίαν ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἤμπορεῖ νὰ γένη ὁ ἔλεγχος· εἰς τὸν καιρὸν, ὅπερ, βαδίζοντας πρὸ τῆς ἡμέρας πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἐθεωρῆσε τὸ κάλλος τῆς σερεώματος.

Con gli occhi alzati contemplando intorno,

Quinci notturne e quindi mattutine

Bellezze inconruttibili e divine.

Frà se stesso pensava, ò quante belle,

Luci il tempio celeste in se raguna!

Ha il suo gran sole il di, l'aurate stelle

Spiega la notte è l'argentata luna;

Ma non è chi vagheggi ò questa ò quelle

E miriam noi torbida luce e bruna

Ch'un girar d'occhi, un balenar di riso

Scopre in breve confin di fragil viso:

Jerus. lib. cant. XVIII. v. 94.

Αἱ ἀποδοθεῖσαι τιμαὶ, εἰς ὅλας τὰς καιρὸς, καὶ ἀπὸ κάθε ἔθνος εἰς τὰς περιφήμους Ἀστρονόμους, εἶναι σημεῖα φανερά τῆς ὑπολήψεως, ὅπερ εἶχον πάντοτε δι' αὐτὴν τὴν ἐπισήμην. Εἰς τὰς 1690 εὐπώσαν ἐν νόμισμα εἰς τιμὴν τῆς Δομινίκης Κασσινίης (τὸ σχῆμά τε εὐρίσκεται εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς μεσημέ-

βρινῆς γραμμῆς τῆς Βολονίας). Ἄλλ' ἡ παλαιὰ ἱστορία μᾶς προσφέρει λαμπρότερα παραδείγματα τῆς ὑπολήψεως τῆς Ἀστρονομίας. Οἱ παλαιοὶ βασιλεῖς τῆς Περσίας, καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου ἐκλέγοντο ἀπὸ τὴν μέτην τῶν ἐπιτηδαιοτέρων εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην· οἱ βασιλεῖς τῶν Σπαρτιατῶν εἶχαν ἀστρονόμους εἰς τὰ συμβούλιά τες· ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε μαζί τε ἀστρονόμους εἰς τὰς πολεμικὰς ἐκστρατείας τε, καὶ βεβαιόμην, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης τῷ ἔγραφε, νὰ μὴ κάμνη τίποτε χωρὶς τὴν γνώμην αὐτῶν. Εἶναι ἀληθινόν, ὅτι ἡ κλίσις ὅπῃ εἶχαν εἰς τὰς προρρήσεις δὲν συνεισέφερον ὀλίγον εἰς αὐτό, ἡ ἀληθινή ὁμῶς Ἀστρονομία ὠφελεῖτο ἐκ τούτου. Ἰξεύρομεν πόσον ὁ Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος, δεύτερος βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ἦτον ἐκδεδομένος εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, εἰς τὸν καιρόν τε ἐφάνησαν πολλοὶ περίφημοι ἄνδρες, ὁ Ἰππαρχος, ὁ Καλλίμαχος, ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ Ἄρατος, ὁ Βίων, ὁ Θεόκριτος, ὁ Κόνων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν ἀστρολόγοι.

Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐφιλοτιμεῖτο καὶ αὐτὸς διὰ τὰς ἀστρονομικὰς τε γνώσεις, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴν διόρθωσιν τῆς χρονολογίας, καὶ ἀπὸ τὸν λόγον, ὅπῃ ὁ Δουκανὸς λέγει ὅτι ἔκαμεν εἰς τὸν Ἀχχοραῖον ἱερέα Αἰγύπτιον, εἰς τὸ δεῖπνον τῆς Κλεοπάτρας. Ὁ Τιβέριος ἐκταγῆναι πολλὰ εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, καθὼς λέγει ὁ Σεβτόνιος, καὶ ὁ Τάκιτος. Ὁ Αὐτοκράτωρ Κλαύδιος προεῖδεν ὅτι εἰς τὴν ἡμέραν τῶν γεννηθῆναι τε ἔμελλε νὰ συμβῇ μία ἔκλειψις· ὁθεν φοβούμενος, μήπως προξενήσῃ εἰς τὴν Ῥώμην φόβος καὶ ταραχάις,

ἔδωκεν εἶδησιν εἰς τὸ κοινὸν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξηγῆσε τὰς περιστάσεις, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶ τῶ φαινομένου. (Δίων. Β. Κ'.)

Ἡ Ἀστρονομία ἐκαλλιεργήθη μάλιστα ἀπὸ πολλῶν αυτοκράτορας· ἀπὸ τὸν Ἀδριανὸν (Δίων, Β. 69, καὶ τὸν Σεβήρον, Βι. 77.), ἀπὸ τὸν μέγαν Κάρολον (Εγγινάρ, α'. 25), καὶ ἀπὸ τὸν Ε' Λέοντα αυτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἀπὸ τὸν Ι' Ἀλφόνσον βασιλέα τῆς Κασιλίας, τῆ ὁποίᾳ ὑπάρχον οἱ Ἀλφόνσοι πίνακες, ἀπὸ τὸν Β'. Φριδερίκον βασιλέα τῆς δύσεως· αὐτὸς ἐπρόσβαξε καὶ μεταφράσεν εἰς τὸ Λατινικὸν τὸ βιβλίον τῆ Πτολεμαίου, καὶ καὶ τὸ διδάσκων εἰς τὴν Νεάπολιν δημοσίως.

Ἡμπερὶ καὶ ἰδῆ τινὰς εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, πόσον ὁ Καλίφης Ἀλμαμόν, ὁ Οὐλίγ-Μπέγ, καὶ ἄλλοι πολλοὶ μονάρχαι τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Κίνας, ἠγάπησαν τὴν Ἀστρονομίαν. Ἰεσύρεν, λέγει ὁ Γωβίλιος, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἔλαβεν εἴσοδον εἰς τὴν Κίναν δι' αὐτῆς, χωρὶς αὐτῆς τῆς ἀστρ. πρὸ πολλῶ ἤθελεν εἶναι ἐξωρισμένη. Ἀναφέρων ἀκόμι μεταξὺ εἰς τῆς μεγάλης μονάρχαις ὅπῃ ἀγάπησαν αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην τὸν Β'. Μεχμέτ τὸν πορθητὴν τῆς αυτοκρατορίας τῶν Γραικῶν (Βλαιοίς, ἐγκώμιον τῶ Β'. Μεχμέτ) τὸν αυτοκράτορα Κάρολον, (Ιανκίνε, κατωπρον ἀστρολογίας)· τὸν Κάρολον βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, καὶ μάλιστα τὸν ΙΔ'. Ληδοζίκου· πόσον ὑπερασπίσθη αὐτὸς ὁ ὑστερινὸς τὰς ἐπιστήμας, φαίνεται ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν σύσχσιν τῆς ἀκαδημίας, καὶ τῶ ἀστροσκοπείᾳ. Οἱ ἀστρονόμοι τῶ Παρισίᾳ ἐκρέχθησαν πολ-

XXXVIII ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

λαῖς φοραῖς εἰς τὴν αὐλὴν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἐπεσκεψάθησαν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον (Οὐρανία ἱστορία, σ. 261)· ὁ ΙΕ'. Ληδοβίκος τὸ ἔδειχνε συχνὰ, πόσον ἐφρόντιζε διὰ τῆς κόπυς των· ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἐνηχολεῖτο περιχαρῶς, καὶ ὁ ἴδιος ἐπρόσβαζε νὰ κτίσῃν ἕνα πολλὰ εὐμορφον ἀεροσκοπεῖον εἰς χρησίν τε εἰς τὸ περιτείχισμα τῆ Ῥίχμονδ, καὶ μᾶς ἐπροξένησε τὰ περίφημα τηλεσκόπια τῆ Ἐρχελ (1).

Ὁ Ἐβέλιος, μὲ ὄλον ὅπᾳ ἐγεννήθη, καὶ κατῴκει εἰς τὴν Δανίαν, ἔλαβε ἐν ξεχωριστὸν φανερὸν σημεῖον τῆς ὑπολήψεως, ὅπᾳ ὁ ΙΔ'. Ληδοβίκος, καὶ ὁ μέγας Κολβέρτος εἶχον δι' αὐτὸν· αὐτὸ ἐσάθη μετὰ μίαν μεγάλην πυρκαϊάν, ὅπᾳ ἐδοκίμασε τὸν Σεπτέμβριον 1679, ἀπὸ τὴν κακουργίαν ἐνὸς ὑπηρέτη τε· ὁ Κολβέρτος, μὲ ἕνα γράμμα γεγραμμένον ἀπὸ τὸν ἄγιον Γερμανὸν, τὸν δεκέμβριον 1679, γράφει εἰς τὸν Ἐβέλιον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς λυπέμενος διὰ τὴν ζημίαν, ὅπᾳ ἔπαθε, τῷ σέλλει δῶρον 2000 ταλήρων· τὸ ἀντίγραφον αὐτῆ τῆ γράμματος γεγραμμένον μὲ τὸ χέρι τε, εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀντίτυπον τῆς Σεληνογραφίας τῆ Ἐβελίς, τὸ ὁποῖον κεῖται εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην.

Μὲ παρόμοια σημεῖα ὑπερασπίσεως, καὶ τιμῆς ἡμπορῶν νὰ διατηρηθῶν, καὶ νὰ τελειοποιηθῶν ἐπισήμαι τόσον ἀχάριστοι πρὸς ἐκείνας, ὅπᾳ τὰς καλλιεργῶν· ἢ

---

(1) ? Δὲν εἶναι καλλίτερα, μοι ἔλεγεν εἰς τῆς 1788, νὰ μεταχειρίζηται ἕτω τινας τὸν πλετόν τε, παρα νὰ τὸν ἐξοδεύῃ εἰς τὸ νὰ φονεύῃ ἀνδράπυς;

σύσασι τῶν ἀκαδημιῶν τῆς Λόνδρας, τῆ Παρισιῆ, τῆ Βερολίνα, τῆς Πιστρύπολεως, τῆ Στοκχόλμ, τῆς Βολονίας, κ. τ. ἔκαμεν ὀνομασίην τὴν κλίση πολλῶν ἡγεμόνων, κ. ἄλλων ἀρχόντων πρὸς τὰς ἐπισήμας, κ. συνεισέφερε μάλιστα εἰς τὴν πρόεδον τῆς ἀστρονομίας.

Ἐξω ἀπὸ ταύτας τὰς περιφήμεις συντροφίας, εἶναι τέσσαρα σχολεῖα, ὅπερ ἐχρησίμευσαν διαφερόντως εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, εἴτε μὲ μορφωσιν νέων ἀστρονόμων, εἴτε δίδοντας εἰς περιφήμεις ἀστρονόμους τὴν εὐκλείαν εἰς τὸ νὰ παραδοθῶν εἰς τὴν κλίση τῶν τοῦ σχολεῖου τῆς Γαλλίας, τὸ σχολεῖον τῆς Γερμανίας εἰς τὴν Λόνδραν, καὶ τὰ τῆ Ὁξφόρδ, καὶ Κανδαβριγίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ὁμιλήσα δι αὐτὰ κατὰ πλάτος εἰς τὴν Ἀστρονομίαν μὲ, καθὼς κ. διὰ ὅλα τὰ περίφημα ἀστροσκοπεῖα ὅπερ ἐγέναν ἕως τὴν σήμερον ἀξιόλογοι παρατηρήσεις. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τῶν ἀστροσκοπεῖων αὐξάνει ἀπὸ ἑνιαυτὸν εἰς ἑνιαυτὸν, κ. ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ Ἀστρονομία θέλει κάμει μετ' ὀλίγου τὰς προόδους, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτῶν ἓνα μέγαν ἀριθμὸν συνεργατῶν.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ τῶν ἐνδοξοτάτων εἴκοσι Ἀστρονόμων.

Ἐρατοσθένης, 250 πρὸ τῆ κοινῆς ἔτας.	Ἀλβατέγγιος μεταξὺ τῶν 879 καὶ 912.
Ἰππάρχος ἀπὸ τοῦ 160 ἕως εἰς τοῦ 128. πρὸ.	Ρεγιομοντάνος γεννημένος 1436 ἀπέθανε 1476.
Πτολεμαῖος μεταξὺ τῶν 125 καὶ 140 μετὰ τὸ κοινὸν ἔτος.	Κοπέρνικος γεν. 1472, ἀπέθ. 1543.
Τύχων γεν. 1546, ἀπέθ. 1601.	Νεύτων γεν. 1642, ἀπέθ. 1727.
Γαλιλαῖος γεν. 1564, ἀπέθ. 1642.	Ρομέριος γεν. 1644, ἀπέθ. 1710.
Κεπλέρος γεν. 1571, ἀπέθ. 1631.	Φλαμειδ γεν. 1646, ἀπέθ. 1762.
Ἐβίλιος γεν. 1611, ἀπέθ. 1687.	Ἄλλεϋ γεν. 1692, ἀπέθ. 1762.
Κασσίνιος γεν. 1625, ἀπέθ. 1712.	Καίλλε γεν. 1713, ἀπέθ. 1762.
Πικάριος ἀπέθ. 1682.	Τοβίας Μάυερ γεν. 1723, ἀπέθ. 1762.
Οὐγγένιος γεν. 1629, ἀπέθ. 1695.	